

Lidt om Færgefarten over Skibsted Fjord

Ved A. SØRENSEN

DA BEFORDRINGSVÆSENET i frste Halvdel af forrige Aarhundrede havde travlt med at sætte Skik paa Landets Færgesteder, havde man næppe nogen Anelse om Eksistensen af nogen Færgefart eller rettere Baadfart over Skibsted Fjord. I Knud Aagaards "Physisk og oeconomisk og topographisk Beskrivelse over Thy", der udkom 1802, nævnes der intet om Færgestedet her, lige saa lidt som der i Folketællingslisterne findes anført Personer, der driver Færgeri her, saa naar det i 1856 siges, at der har været Baadfart i mere end 50 Aar her ved Stedet, har det sikkert været under ganske private Former og uden Myndighedernes Indblanding. Om nogen Eneret paa Baadfart har der altsaa ikke været Tale, saa enhver Baadejer kunde frit befordre sig selv og andre over.

Da Husmand Christen Christensen Bjørndahl af Skjolddal 13. Juni 1856 tilstiller Generalpostdirektionen en Ansøgning om Eneret til som Færgemand at maatte befordre Personer, mindre Kreaturer og Gods mellem Thyholm og Boddum, havde han kort Tid i Forvejen ved Køb erhvervet Stedet Matr. Nr. 16 af Hvidbjerg By, hvis tidligere Ejer ogsaa havde drevet Færgeri. Han anfører i sit Andragende, at der i en Aarrække har været privat Baadfart ved Skjolddal, hvor Skibsted Fjord kun har en Bredde af 1/8 Mil, og ad denne Rute besøgedes jævnlig Embedsbreve mellem Præsterne og Sognefogderne paa Thyholm, ligesom denne Baadfart ogsaa benyttedes af Fodgængere, der ret naturligt søgte denne korte Vej i Stedet for den 2 Mil lange Vej over Land. Ligeledes har en ret omfattende Handel ved Doverodde forøget Overfarten.

Hvidbjerg Sogneforstanderskab anbefaler Andragendet, hvorimod Herredsfogden, Justitsraad J. C. Voigt, fraraader, da han ikke finder, at der virkelig er nogen Trang til noget saadant, eftersom de fleste Beboere selv har Baade, men han vil dog ikke ligefrem modsætte sig, at den ønskede Bevilling gives. Hans Kølighed overfor Andragendet bevirker dog et Afslag fra Generalpostdirektionen 30. August s. A.

Afslaget blev aabenbart modtaget med Bitterhed paa de hjemlige Strande, thi allerede 16. November s. A. modtager Generalpostdirektionen en Henvendelse fra 92 navngivne Personer i Styvel, Egebjerg, Semb, Helligkilde, Flovlev, Barslev, Højbjerg og Boddum. De beklager meget, at Bjørndahl ikke fik sit ønske opfyldt, og de gør samtidig opmærksom paa, at Ruten benyttes meget af Personer, der har Ærinde ved Doverodde og paa Søndbjerg Apothek, ligesom det ogsaa er et bekvemt Sted for videre Rejse til Oddeund.

Sogneforstanderskabet, der finder Christen Bjørndahl særdeles velegnet, anbefaler atter, men Herredsfogden, der iøvrigt ikke har skiftet Mening, synes dog, at dersom der skal gives en Bevilling, bør den gives til Christen Bjørndahl. Denne sidste Bemærkning er sikkert foranlediget af en samtid ig fremkommen Ansøgning fra Gregers Jensen, der bor i et Hus, hvis Jord støder op til Graugaards Ejendom i Smerup. Foruden Ret til Færgeri

mellem Graugaard og Boddum ønsker han ogsaa Ret til Værtshushold. Til denne Ansøgning bemærker Herredsfogden, at et Færgeri her er unyttigt, og en Bevilling til Værtshushold vil han endnu mindre anbefale.

Gregers Jensens Andragende har aabenbart gjort førstnævnte 92 Mænd nervøse, eftersom de 23. Januar 1857 sender een til Thisted Amt stilet Skrivelse direkte til Generalpostdirektionen af Frygt for at Gregers Jensens ønsker opfyldes. De gør nu opmærksom paa, at Skjolddal er bedre beliggende for Overfarten end Graugaards Mark i Smerup, for selv om Sogneforstanderskaberne har anbefalet Gregers Jensens Andragende, synes de aabenbart bedre om Christen Bjørndahl.

Gennem Amtet udbedes Herredsfogdens Udtalelse over begge Ansøgninger. Justitsraad Voigt mener som tidligere, at der ikke bør gives noget Privilegium, da det vil berøve de ved Fjorden boende Baadejere den Fortjeneste, de hidtil har haft ved at sejle Folk over Fjorden. Da et Færgeprivilegium sædvanligvis gælder en Mil paa hver Side af Færgestedet, skal enhver, der befinder sig indenfor denne Afstand, tvinges til at begive sig dertil, selv om han maaske kunde blive sat over fra et meget nærmere Sted. Dette Forhold har ved Jegindø-Tambohus givet Anledning til hadefulde Søgemaal og de deraf flydende Ubehageligheder.

Herredsfogden har haft Lejlighed til at erfare, hvorledes disse Privilegier lægges for Had, naar de først er meddelte, og han vil meget fraraade at udstede et nyt, dersom det ikke er ganske nødvendigt, hvad han altsaa ikke mener er Tilfældet her. Har Ansøgeren først faaet Privilegium paa Færgeri, vil han ogsaa have Krohold, hvilket maaske turde være det, der tilsigtedes, og det finder han langt betænkeligere, da der paa et saa isoleret Sted ikke kan føres ordentligt Tilsyn med, at der ikke idelig i Drukkenskab forekommer den Slags Excesser og Voldsomheder, der desto værre der paa Egnen er saa hyppige.

Denne skarpe Salut har nok ikke været affyret uden Virkning, eftersom man i Aamtsraadet Møde 3. Februar 1857 under Henviisning til Herredsfogdens Udtalelser fraraader at imødekomme Ansøgningerne, og følgelig giver Generalpostdirektionen Afslag til begge.

Christen Bjørndahl giver dog ikke op. 27. December 1857 fremkommer der fra hans Haand atter en Ansøgning, der indledes med en Redegørelse over Forholdene. Paa Grund af den lange Omvej - omtrent 2 Mil - vesten om Skibsted Fjord og den korte Vandvej mellem Thyholm og Boddum har der ved Skjolddal i Hvidbjerg Sogn og Odgaard i Lyngs Sogn i mange Aar været Overfart med Baad, endda i mere end 50 Aar. I de senere Aar - især paa Grund af Handelspladsen Doverodde, Apotheket i Søndbjerg samt Dyrlægen i Hvidbjerg paa Thyholm - er der sjældent gaaet et Døgn, uden at Baadfarten blev benyttet, ofte endda mange Gange om Dagen, da mange Fodgængere paa Rejse mellem Thisted og Oddeund benyttede denne meget korte Vej.

I de sidste Aar har Bjørndahl, der bor tæt ved Fjorden, bestandig beskæftiget sig med Overfart, men han frygter for, at andre nu vil begynde paa samme Næringsvej, hvorfor han ikke tør bekoste nyt Materiel, før han faar Eneret paa Overfarten. At tidligere Forsøg paa at opnaa det eftertragtede Privilegium endte resultatløst, skyldes efter hans Mening, at "højere Vedkommende" frygtede for, at et Privilegium paa Færgefart vilde give Anledning til Krohold. Paa manges Opfordring søger han nu igen, og han gør udtrykkelig opmærksom paa, at han aldeles ikke ønsker Bevilling paa Krohold, samt at en Bevilling til ham ikke vil være til Hinder for Overfarten ved Odgaard, da Vejlængden dertil er over en Mil.

Dette Andragende støttes af Sogneforstanderskaberne i Hvidbjerg-Lyngs, Søndbjerg-Odby og Boddum-Ydby. Sidstnævnte stiller dog som Betingelse, at Overfarten mellem Boddum og Odgaard ikke lægges Hindringer i Vejen, samt at der i Privilegiet paalægges Pligt til for billigste Takst at besørge Overfarten mellem Boddum og Skjolddal.

Herredsfogden er denne Gang venligere stemt, idet han kort anbefaler Andragendet og føjer et Par Bemærkninger til om Signalindretninger, han i givet Fald ønsker anbragt.

Af Materiel foreslaar Hvidbjerg-Lyngs Sogneforstanderskab anskaffet en letroende Jolle samt en Storbaad til at roes af to Mand. Pladsen op til Skjolddals Mark, som Laust Jensen af Stenhøjgaard har indrømmet Christen Bjørndahl til Opførelse af en Bygning, er lige saa godt beliggende for Overfarten til Boddum som det Sted, Bjørndahl tidligere ejede paa Skjolddals Mark, og som er solgt til afdøde Jens Larsen, men den bedste Plads, formoder man, ligger midt imellem disse to Steder paa Jens Barslevs Mark (Matr. Nr. 34 af Hvidbjerg By), og man har formaet Christen Bjørndahl til at erhverve sig Ret til Opførelse af en Bygning her, og hvis der gives Bevilling, vil Bjørndahl bosætte sig paa Jens Barslevs Mark tæt ved Fjorden lige overfor Landingsstedet, hvorved Færgehuset faar den mest bekvemme Plads.

Efter at Bjørndahl har erklæret sig villig til at anbringe et Signal ved Bodum, anbefaler Amtet hans Ansøgning, og denne Gang lykkedes det ham at hale Bevillingen i Land, idet den udstedes 15. April 1859. 8. Maj derefter indberetter Bjørndahl til Generalpostdirektøren, at han har indsendt Gebyret for Bevillingen, ligesom der nu er anbragt det ønskede Signal ved Boddum. Det fornødne Materiel, en Jolle og en Storbaad, er anskaffet, og 21. Maj 1859 fastsattes følgende Takst:

For Storbaaden:	Sommer:	Vinter:
Naar den benyttes af 1 Person	14 Sk.	16 Sk.
Naar den benyttes af flere Personer, da for hver	10 Sk.	12 Sk.

For Jollen:		
Naar den benyttes af 1 Person	10 Sk.	12 Sk.
Naar den benyttes af flere Personer, da for hver	8 Sk.	8 Sk.

Sommertid 1. April til 31. Oktober.

Efter Bjørndahls drabelige Kampe for at opnaa en Færgebevilling, virker det paafaldende, at han ret hurtigt giver op. Allerede 17. December 1860 indberetter han, at

han nu har afhændet sit Hus til Peder Madsen Nørskou, der i 4 Aar har været Færgekarl ved Oddesund, paa Betingelse af, at Bevillingen følger med, hvilket ogsaa tillades 15. April 1861.

Peder Nørskou kører allerede træt 1865. Niels Olsen fra Semb, der har købt hans Ejendom, søger 3. Juli Bevilling paa Færgefarten. Paa Grund af Fattigdom beder han om Fritagelse for at svare det sædvanlige Gebyr for Bevillingens Udfærdigelse. Sogneforstanderskabet og Herredsfogden anbefaler med Bemærkning om, at Færgeriet er af saa ringe Omfang, at det nærmest maa være en Byrde for ham, hvorfor man tilstaar ham Bevillingen gratis.

Det byrdefulde Hverv som Færgemand skaffer Niels Olsen sig hurtigt af med. 16. April 1868 søges Bevillingen overført til Niels Jensen af Flovlev, der nu har købt Stedet.

Grunden til, at Niels Olsen saa hurtigt blev ked af Færgeriet, skyldes maaske den ret usikre Fremtid, Færgeriet gik i Møde. Ingeniørlejtant L. C. Nyholm og Kammerraad Lykke i Thisted fik 30. Juli 1867 kongelig Bevilling paa at inddæmme Thyholms Vejle og Skibsted Fjord, og blev det virkelig til noget, var det givetvis Slut med Færgeriet. Ganske vist havde Niels Olsen ved et Landvæsenskommissionsmøde i Ydby Kro 13. Maj 1867 gjort Paastand om Erstatning for det Tab, han maatte komme til at lide i sine Indtægter som Færgemand, dersom Skibsted Fjord udtørredes. Nyholm begærede dette Erstatningsspørgsmaal udsat indtil videre, og Niels Olsen frafaldt da Kommissionens Kendelse.

Niels Jensens Ansøgning oversendes til Indenrigsministeriet med Henstilling om, at der i Bevillingen indføres en Klausul om, at den ikke skal berettigede Bevillingshaveren til at fordrø Erstatning for det Næringstab, der maatte blive en Følge af førnævnte Inddæmning af Skibsted Fjord.

Indenrigsministeriet finder dog ingen Anledning til at indføre en saadan Klausul, der jo ogsaa senere viste sig at være overflødig, da Udtørringen jo ikke blev til noget. Bevillingen udfærdigedes da ogsaa uden denne Passus 10. Juni 1868, men med Bemærkning om, at Baadene skal holdes i forsvarlig Stand ligesom een i Bodum anbragt Signalindretning, og endelig maa der betales en aarlig Afgift paa 2 Rd.

Ogsaa Niels Jensen kørte hurtigt træt, thi 29. April 1871 udstedes Bevilling paa Færgeriet til Peder Jensen i Skjolddal, der havde købt Stedet.

Senere overgaar Færgeriet til Anders Pedersen, der endnu i 1890 havde det.

Kilder: Thisted Amts Færgesager, Pakke VI.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1955, side 372-379)